

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Hesové a soudkyň JUDr. Věry Sýkorové a JUDr. Aleny Bílkové ve věci

žalobce: **Tomáš V.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátem Mgr. Václavem Kotkem
sídlem třída Kpt. Jaroše 1929/10, 602 00 Brno

proti

žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, 128 00 Praha 2
za níž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o náhradu nemajetkové újmy

k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 27. srpna 2021, č. j. 15C 37/2020-435,

takto:

- I. Řízení o odvolání žalované proti vyhovujícímu výroku ve věci samé (výrok I.) v rozsahu přisouzené částky 51 366,10 Kč s příslušenstvím **se zastavuje.**
- II. Rozsudek soudu prvního stupně **se** ve vyhovujícím výroku ve věci samé (výrok I.) v rozsahu přisouzené částky 210 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení **potvrzuje.**

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Schmidtová

- III. Rozsudek soudu prvního stupně **se** v zamítavém výroku ve věci samé (výrok II.) v rozsahu zamítnuté částky 283 644,90 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 47 466,40 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení, jinak **se potvrzuje**; v rozsahu zamítnuté částky 1 250 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení **se rozsudek potvrzuje**.
- IV. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 83 609,53 Kč, do 15 dnů od právní moci rozsudku a k rukám advokáta Mgr. Václava Kotka.

Odůvodnění:

1. Obvodní soud pro Prahu 2, dále soud prvního stupně, rozsudkem ze dne 27. 8. 2021, č. j. 15C 37/2020-435, žalobnímu návrhu zčásti vyhověl a žalované uložil, aby žalobci zaplatila 51 366,10 Kč a 210 000 Kč spolu s úrokem z prodlení 10 % ročně z těchto částek od 6. 3. 2020 do zaplacení (výrok I.) a náhradu nákladů řízení ve výši 81 812,68 Kč (výrok III.), co do částky 283 644,90 Kč a částky 1 250 000 Kč spolu s úrokem z prodlení z těchto částek od 6. 3. 2020 do zaplacení, a co do částky rovnající se zákonnému úroku z prodlení z částky 1 795 011 Kč od 28. 2. 2020 do 5. 3. 2020, žalobní návrh zamítl (výrok II.). Žalované ještě uložil, aby zaplatila státu náhradu nákladů řízení ve výši 2 641,04 Kč (výrok IV.).
2. Žalobce řízení zahájil návrhem na náhradu nemajetkové újmy, jež mu měla vzniknout v souvislosti s trestním stíháním pro podezření ze spáchání trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) trestního zákona, které proti němu (a dále proti jeho manželce, jejímu otci a bratrovi) bylo zahájeno usnesením Policie České republiky ze dne 25. 10. 2010; trestní stíhání neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu, neboť usnesením Okresního soudu Brno-venkov ze dne 21. 2. 2019, č. j. 2T 77/2011-1682, bylo trestního stíhání zastaveno s tím, že stíhaný skutek není trestným činem (usnesení nabylo právní moci dne 19. 3. 2019). Uplatněné návrhy (nároky) specifikoval takto:
ad a/ náhrada nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem orgánů činných v trestním řízení, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, které trvalo 8 let, 4 měsíce a 22 dnů - za přiměřené považuje peněžité plnění 384 511 Kč, žalovaná mu zaplatila 49 500 Kč, tudíž žádá přisoudit 335 011 Kč spolu s úrokem z prodlení 10 % ročně. Žalobce poukázal na to, že v době zahájení trestního stíhání mu bylo 28 let a byl ohrožen trestem odnětí svobody až na 10 let. Řízení trvalo 8 let, 4 měsíce a 22 dnů, nešlo o řízení složité, jen bylo zapotřebí, aby se orgány činné v trestním řízení orientovaly vedle předpisů trestního práva i v předpisech restitučních. Žalobce k průtahům řízení nepřispěl a řízení pro něj mělo zvýšený význam. Od počátku bylo zřejmé, že skutek popsany v usnesení o zahájení trestního stíhání nebyl a nemohl být trestným činem, nicméně orgány činné v trestním řízení ve stíhání pokračovaly a nerespektovaly právní názor Krajského soudu v Brně, z něhož vyplývalo, že trestní stíhání není důvodné. V průběhu řízení došlo ke značným průtahům ve smyslu nečinnosti orgánů veřejné moci, a to zejména v období od 6. 2. 2013 do 31. 10. 2017 a od 29. 11. 2017 do 24. 7. 2018.
ad b/ náhrada nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním - za přiměřené považuje peněžité plnění 1 500 000 Kč, žalovaná mu zaplatila 40 000 Kč, tudíž žádá

přisoudit 1 460 000 Kč spolu s úrokem z prodlení 10 % ročně. V trestním stíhání mělo jít o trestnou činnost zvoleného zastupitele menší obce, což nutně zvyšovalo negativní dopady do života žalobce, neboť byl téměř všemi obyvateli vnímán jako kriminálník. Nepřiměřená délka řízení, opakované výslechy na Policii ČR a mnohahodinová soudní líčení měla na žalobce drtivý dopad - stres, obavy, úzkost, pocit beznaděje. V roce 2000 mu byla diagnostikována xxx a dostal doporučení vyhýbat se stresu. V roce 2009 se mu onemocnění výrazně zhoršilo a v roce 2012 mu již byl diagnostikován druhý stupeň onemocnění xxx xxx. Trestní stíhání žalobce (a ostatních spoluobviněných) bylo medializováno, byly vydány články v novinách a na internetu, bylo odvysíláno reportáží v České televizi a lokálních rádiových stanicích, to vše žalobce velmi poškodilo. Do roku 2008 úspěšně podnikal, nicméně orgány činné v trestním řízení společně s reportéry České televize z něj udělali zloděje a tuneláře, přišel o čest, pověst, postupně o zakázky a v konečném důsledku i o zdraví. Z obratu přesahujícího 2 miliony Kč v roce 2008 spadl obrat jeho podnikání v roce 2012 na 400 000 Kč, přišel o většinu klientů a jako podnikatel se už neuzivil. Rodina žalobce se dostala do existenčních problémů, marně hledal práci, propadal panice a depresím. V roce 2017 mu byla diagnostikována vada xxx a byl mu přiznán invalidní důchod. V roce 2018 mu bylo diagnostikováno závažné onemocnění xxx, a to v důsledku stresu a dlouhodobého užívání léků. Žalobce má dvě děti, obě se narodily v průběhu trestního řízení, manželka byla v téže trestní věci také obviněna. Oba se stali cílem verbálních útoků, měli pravidelně poplivaná okna, poškrábaný lak na automobilu, dostali výhružné zprávy, že jsou zloději a skončí v pekle, někdo jim otrávil kocoura. Žalobce je přesvědčen, že popsáním způsobem ztratil deset let života a celková škoda vzniklá v důsledku nezákonného trestního stíhání se dá jen těžko vyčíslit a zdraví se vrátit nedá.

3. Popsané nároky žalobce předběžně u žalované uplatnil dne 13. 12. 2017 a řízení u soudu zahájil dne 14. 12. 2017.
4. Žalovaná k návrhu uvedla, že žalobci zaplatila jako odškodnění presumované nemajetkové újmy vzniklé v důsledku nepřiměřeně dlouhého trestního řízení 49 500 Kč a jako odškodnění nemajetkové újmy vzniklé v důsledku nezákonného trestního stíhání 40 000 Kč. S přihlédnutím k okolnostem případu má popsaná plnění za přiměřená, proto navrhla zamítnutí žaloby.
5. Mezi účastníky řízení nebylo sporu o průběhu předmětného trestního řízení, ani o tom, že trestní stíhání žalobce neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu, tedy, že je zde nezákonné rozhodnutí ve smyslu § 5, § 7 odst. 1 a § 8 odst. 1 zákona 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, dále Odpšk. Žalobce předběžně a včas předmětné nároky uplatnil u žalované, která co do základu svoji objektivní odpovědnost za jeho nemajetkovou újmu uznala, shledala, že zadostiučinění je třeba poskytnout v penězích a jako náhradu vzniklé újmy žalobci zaplatila 49 500 Kč a 40 000 Kč, jak bylo uvedeno shora. *Sporná mezi účastníky zůstala výše náhrady nemajetkové újmy.*
6. Soud prvního stupně v odůvodnění rozsudku stručně a jasně vyložil, které skutečnosti má prokázány, o které důkazy opřel svá skutková zjištění, jaký učinil závěr o skutkovém stavu. Dokazování zaměřil na zjištění rozhodných skutečností významných pro posouzení věci z hlediska hmotného práva a odvolací soud neshledal, že by při zjišťování skutkového stavu věci opomenul nějaké rozhodné skutečnosti, jež byly v řízení prokázány, nebo, že by pro svá skutková zjištění neměl oporu v provedeném dokazování. Zjištěný skutkový stav věci posoudil podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, aplikovaná ustanovení zákona v odůvodnění rozsudku citoval, odkázal na

judikaturu, kterou vzal při právním posouzení věci v úvahu a vyložil, jak věc posoudil po právní stránce. Odvolací soud na odůvodnění rozsudku odkazuje a na tomto místě skutková zjištění a právní závěry jen stručně shrnuje.

7. *Nábrada nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem orgánů činných v trestním řízení, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení*

Soud prvního stupně vzal v úvahu, že řízení trvalo celkem 8 let, 4 měsíce a 22 dnů, proběhlo na třech stupních soudní soustavy i u Ústavního soudu, rozsudek okresního soudu byl odvolacím krajským soudem jedenkrát zrušen a věc byla vrácena Policii ČR k dalšímu šetření, posléze bylo řízení zastaveno z důvodu, že stíhaný skutek nebyl trestným činem. Žalobce nezavdal důvod k prodloužení doby řízení a řízení pro něj mělo standardní význam. Při vyčíslení základní sazby vyšel z částky 16 000 Kč první dva a každý další za rok řízení, přihlédl k tomu, že trestní věci mají být vyřizovány přednostně ve lhůtách co možná nejkratších. Trestní věc byla složitější, nicméně postup orgánů činných v trestním řízení nebyl vždy koncentrovaný, což mělo na délku řízení vliv. Základní částku vyčísлил na 118 666 Kč.

Z důvodu instančnosti (okresní soud ve věci rozhodoval dvakrát, krajský soud jednou, věc byla se stížností pro porušení zákona předložena Nejvyššímu soudu a rozhodoval i Ústavní soud) a složitosti řízení (obviněno bylo více osob, dále bylo třeba řešit restituční právní problematiku a pro rozhodnutí byl významný výsledek správního řízení řešící otázku občanství) soud prvního stupně snížil základní částku o 20 %. Orgány veřejné moci se podílely na délce řízení zásadně, neboť obžaloba byla podána předčasně, což konstatoval krajský soud jako soud odvolací ve zrušujícím rozhodnutí, bylo nadbytečně vyčkáváno na zpracování znaleckého posudku, i když bylo na místě řízení zastavit s ohledem na výsledek řízení u správního orgánu, došlo i k průtahům. Pro popsání pochybení soud prvního stupně zvýšil základní částku o 15 %. Nesnížil základní částku z důvodu sdílené újmy žalobce a členů jeho rodiny o 25 %, jak navrhovala žalovaná. Na podkladě provedených důkazů vzal za prokázané, že byl-li trestně stíhán žalobce, jeho manželka, její otec a bratr, nadto se jim v té době narodilo dítě, pak rozhodně nedošlo sdílením společné újmy ke snížení intenzity zásahu do jejich života, naopak společné trestní stíhání sebou neslo daleko vyšší intenzitu negativních dopadů trestního stíhání do života žalobce a jeho rodiny, zejména šlo o výrazný pocit nejistoty v dalším životě. Žalobce svým jednáním nezavdal důvod k prodloužení celkové délky trestního řízení, jednal v souladu s pokyny orgánů činných v trestním řízení, dostavoval se na hlavní líčení. Význam řízení pro žalobce zhodnotil jako standardní, aniž by základní částku modifikoval. Po popsání modifikaci základní částky vyčísлил přiměřené zadostiučinění na 100 866,10 Kč, odečetl plnění žalované ve výši 49 500 a žalobci přisoudil 51 366,10 Kč s úrokem z prodlení od 6. 3. 2020.

8. *Nábrada nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním*

Soud prvního stupně vzal za prokázané, že v důsledku nezákonného trestního stíhání došlo u žalobce ke zhoršení jeho zdravotního stavu, v důsledku trestního stíhání přišel o zakázky, byl nucen omezit podnikání, rodina neměla finanční prostředky, musela si půjčovat a manželka žalobce musela vypomáhat brigádně, což dříve dělat nemusela, došlo k omezení společenských kontaktů a volnočasových aktivit žalobce, lidé se na něj „dívali skrz prsty“ a nechtěli s ním mít cokoli společného, občané obce se k němu stavěli negativně, docházelo k napadání jeho majetku a k posměškům, manželka žalobce byla v posuzované době těhotná, byla také stíhána a celá rodina trpěla nejistotou, zejména žalobce s manželkou měli strach o vývoj a budoucnost nezletilého dítěte pro případ, že by byli odsouzeni k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Žalobce, jeho manželka a další členové rodiny působili v zastupitelstvu obce a občané se po dobu trestního stíhání k nim stavěli negativně.

Soud prvního stupně vzal (mimo jiné) ke srovnání případ řešený u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 15C 232/2010; poškozený byl stíhán pro porušení povinnosti při správě cizího majetku, zneužití pravomoci a pro podvod, byl starostou obce, trestní řízení trvalo tři roky, i u něj došlo ke zdravotním problémům, trpěl nespavostí, došlo u něj po přechodnou dobu k manželské krizi, na veřejnosti ho označovali za zloděje, dokonce členové rodiny mu nevěřili. Poškozenému se dostalo náhrady 150 000 Kč.

Odvolací soud odkazuje na odůvodnění rozsudku a tam popsané další případy. Co se týká žalobcem navrženého rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2, sp. zn. 19C 6/2012, z něho soud prvního stupně nevycházel, neboť se týkalo trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. c), odst. 4 trestního zákona, spáchaného formou účastenství (§ 10 odst. 1 písm. c/ trestního zákona), tedy naprosto jiného trestného činu.

9. Soud prvního zdůraznil, že pro jeho rozhodnutí byl klíčový následující výklad Ústavního soudu vyjádřený v rozhodnutí ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. III. ÚS 3271/20: „Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně připomíná, že osoba, která byla povinna se podrobit úkonům orgánů činných v trestním řízení, musí mít záruku, že pokud trestnou činnost nespáchala, dostane se jí odškodnění. Pokud by taková perspektiva neexistovala, nebylo by možné trvat na povinnosti jednotlivce taková omezení v rámci trestního stíhání snášet. Tato záruka musí být dána i v případě, jestliže je pro poškozenou osobu výše újmy či příčinná souvislost problematicky prokazatelná (nález sp. zn. II. ÚS 417/21, bod 23. odůvodnění). Již samotné trestní stíhání totiž zásadním způsobem ovlivňuje osobní život stíhaného, zejména zasahuje do jeho cti a dobré pověsti, a to navzdory principu presumpce neviny. Takový zásah je navíc o to citelnější, bylo-li trestní řízení posléze skončeno zprošťujícím rozsudkem, v němž bylo konstatováno, že skutek, z něhož byl stěžovatel obžalován, nebyl trestným činem.“

Dále odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. I. ÚS 4293/18 (rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://www.nalus.usoud.cz> a rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou dostupná na <http://www.nsouid.cz>).

10. Soud prvního stupně uzavřel, že vzhledem ke všem zjištěným okolnostem případu je přiměřeným a spravedlivým odškodněním peněžité plnění ve výši 250 000 Kč. Částku 40 000 Kč žalovaná žalobci již zaplatila, proto žalobci přisoudil 210 000 Kč s úrokem z prodlení od doby, kdy žalované marně uplynula šestiměsíční lhůta pro projednání uplatněného nároku.
11. Žalobci přiznal náhradu nákladů řízení a v odůvodnění rozsudku popsal, jak náhradu vyčíslil. Žalované také uložil povinnost nahradit náklady řízení státu.
12. Žalobce včasným a přípustným odvoláním napadl výrok II. rozsudku soudu prvního stupně, a to v rozsahu, v němž byla zamítnuta žaloba, aby žalovaná zaplatila žalobci částku 283 644,90 Kč a částku 1 250 000 Kč, obě částky spolu s úrokem z prodlení od 6. 3. 2020 do zaplacení. Základní částka, která byla judikaturou Nejvyššího soudu stanovena v rozmezí 15 000 Kč až 20 000 Kč, měla být přiměřeně zvýšena z důvodu značného nárůstu platů ve státní správě a změně poměrů v České republice. Uvedené rozmezí 15 000 Kč až 20 000 Kč bylo přiměřené pro poměry v České republice v roce 2011 a není přiměřené po uplynutí jednoho desetiletí. Žalobce namítá, že snížení základní částky z důvodů, že ve věci rozhodoval také Nejvyšší soud a Ústavní soud, není důvodné. Ústavní soud rozhodoval paralelně s probíhajícím trestním řízením. Dále orgány činné v trestním řízení velmi dobře věděly, že podaná stížnost ministryně spravedlnosti pro porušení zákona neměla s ohledem na stávající právní úpravu žádný reálný vliv na probíhající trestní řízení a výrok Nejvyššího soudu by byl ze zákona pouze akademický. Jestliže projednávání

věci před Nejvyšším soudem a Ústavním soudem nemělo na délku řízení žádný vliv, nebylo namíste základní částku snižovat. Soud prvního stupně nesprávně posoudil i složitost trestní věci, kterou spatřoval v tom, že bylo obviněno více osob, že bylo třeba zjišťovat okolnosti týkající se restitučního řízení o předmětných pozemcích a udělování občanství. Žalobce je přesvědčen, že argumenty soudu prvního stupně vyvrací již samotná skutečnost, že celé přípravné řízení trvalo 8,5 měsíců a řízení před soudem prvního stupně trvalo jen něco málo přes 7 měsíců. Po vydání odsuzujícího rozsudku se pouze řešila otázka státního občanství Marie D., přičemž tato otázka měla být vyřešena před samotným zahájením trestního stíhání. Jestliže orgánům činným v trestním řízení trvalo více jak 4 roky, než si tuto otázku vyřešily, pak tato skutečnost musí jít k tíži žalované. Soud prvního stupně správně uvedl, že se orgány veřejné moci na délce řízení podílely zásadně, ale navýšení základní částky mělo být z tohoto důvodu vyšší, než pouhých 15 %. Nenavýšení základní částky z důvodu významu řízení pro žalobce je také nesprávné. Trestní řízení je typově řízením s presumovaným větším významem pro poškozeného. Podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu je účelem zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu odškodnění skutečnosti, že poškozený byl po nepřiměřeně dlouhou dobu v nejistotě ohledně výsledku řízení a samotný výsledek řízení není pro posouzení nároku relevantní. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 25. 9. 2019, sp. zn. 30Cdo 2624/2018, uvedl: „Účelem zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu poskytovaného podle § 31a OdpŠk je odškodnění skutečnosti, že poškozený byl po nepřiměřeně dlouhou dobu v nejistotě ohledně výsledku řízení. Samotný výsledek řízení, ve kterém mělo dojít k porušení práva poškozeného na projednání věci v přiměřené lhůtě, není pro posouzení, zda k porušení tohoto práva skutečně došlo (včetně úvahy o významu předmětu řízení pro poškozeného), a tedy ani pro stanovení případného odškodnění, zásadně rozhodný.“ Žalobce dále namítá, že soud prvního stupně při vyčíslení peněžitého plnění nedostatečně zohlednil sdílenou újmu žalobce a členů jeho rodiny, kteří byly rovněž trestně stíháni, byť dovedl, že společně trestní stíhání přispělo k daleko vyššímu zvýšení intenzity negativního zásahu do jejich osobnostní sféry. Odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně ve věci odškodnění za nemajetkovou újmu vzniklou nezákonným trestním stíháním, považuje žalobce za nepřezkoumatelné. Přestože soud dospěl ke skutkovým zjištěním, že trestní stíhání bylo medializováno, že žalobce byl vyřazen z pozice uchazeče o pozici ICT administrátor senior, že před zahájením trestního stíhání úspěšně podnikal v oblasti médií a reklamy, ale v důsledku trestního stíhání se nakonec jeho rodina ocitla ve finanční nouzi, že došlo ke zhoršení zdravotního stavu žalobce a jeho manželka v době těhotenství musela docházet na výslechy a nerozuměla celé situaci trestního stíhání, použil ke srovnání nevhodné případy. Měl projednávaný případ posoudit obdobně, jako tomu bylo v případě projednávaném před soudem prvního stupně pod sp. zn. 19C 304/2011, u Městského soudu v Praze, sp. zn. 24Co 247/2019. Dále se soud prvního stupně nezabýval případem prezidenta republiky, kterému bylo přiznáno odškodnění za nemajetkovou újmu ve výši 250 000 Kč, přestože jeho újma byla násobně nižší, než újma žalobce. Soud měl odpovědně přihlídnout ke všem nepříznivým následkům vyvolaným nedůvodným trestním řízením a zvážit veškeré negativní dopady, dotýkající se zejména osobnostní integrity poškozeného. Výkon politické funkce úzce souvisí s dodržováním určitých morálních a mravních pravidel, tedy s důvěryhodností politika, přičemž stát zahájením trestního stíhání zasáhl žalobce na místě pro něj nanejvýš citlivém tím, že zpochybnil jeho důvěryhodnost. Žalobce navrhl, aby mu odvolací soud změnou odvoláním napadeného rozsudku přisoudil částky 283 644,90 Kč a 1 250 000 Kč spolu s úrokem z prodlení od 6. 3. 2020 do zaplacení a přiznal mu náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

13. Žalovaná včasným a přípustným odvoláním napadla rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé (výrok I.), nicméně v rozsahu přisouzené částky 51 366,10 Kč s příslušenstvím vzala odvolání zpět dříve, než odvolací soud věc projednal. Žalovaná nesouhlasí s přiznaným odškodněním 210 000 Kč, potažmo 250 000 Kč s příslušenstvím, nadále má za to, že plnění, které žalobci poskytla, je plněním přiměřeným a spravedlivým. Zastává názor, že žalobce

většinu tvrzených dopadů do jeho osobnostní sféry neprokázal, rozsudek co do nároku na náhradu imateriální újmy z nezákonného rozhodnutí považuje za nepřezkoumatelný, případy, které vzal soud prvního stupně ke srovnání, jsou buď popsány zmatečně, nebo nebyly ke srovnání vhodné. Navrhla, aby ke srovnání vzal odvolací soud případ manželky žalobce (řízení u Obvodního soudu pro Prahu 2, sp. zn. 28C 37/2020), které se dostalo odškodnění v poloviční výši. Dále žalovaná nesouhlasí s rozhodnutím o nákladech řízení. Navrhla, aby odvolací soud odvoláním napadený rozsudek v předmětném rozsahu zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, popř. aby rozsudek změnil a žalobcův návrh zamítl.

14. Odvolací soud přezkoumal postupem podle § 212, § 212a, občanského soudního řádu, dále jen o. s. ř., rozsudek soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo. Vady řízení, k nimž u přípustného odvolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 212a odst. 5 o. s. ř.), odvolací soud neshledal.
15. Odvolací soud předně zastavil řízení o odvolání žalované proti vyhovujícímu výroku ve věci samé (výrok I.) v rozsahu přisouzené částky 51 366,10 Kč s příslušenstvím podle § 207 odst. 2 o. s. ř., protože ke zpětvzetí odvolání došlo před rozhodnutím odvolacího soudu.
16. Je ustálenou soudní praxí, že podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu; protože zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje. Neposuzuje se tedy správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání (nejde o nesprávný úřední postup), rozhodující je výsledek trestního stíhání (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25Cdo 1487/2001).
17. Odvolací soud opakuje, že mezi účastníky řízení nebylo a není sporu o průběhu předmětného trestního řízení, ani o tom, že trestní stíhání žalobce neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu, tedy že je zde nezákonné rozhodnutí ve smyslu § 5, § 7 odst. 1 a § 8 odst. 1 OdpŠk, že žalobce předběžně a včas předmětné nároky uplatnil u žalované, která co do základu svoji objektivní odpovědnost za jeho nemajetkovou újmu uznala a shledala, že zadostiučinění je třeba poskytnout v penězích a zaplatila mu 49 500 Kč a 40 000 Kč. Sporná mezi účastníky zůstala výše náhrady nemajetkové újmy.

Náhrada nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem orgánů činných v trestním řízení, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení.

18. První krok při stanovení zadostiučinění nemajetkové újmy v penězích spočívá v určení tzv. základní částky, která vychází z celkové délky nepřiměřeně dlouho trvajících řízení (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 30Cdo 4761/2009, ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 30Cdo 4923/2009).

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 29. 6. 2021, sp. zn. 30Cdo 1388/2021, shrnul, že k možnosti překonání závěrů přijatých ve Stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, a to s ohledem na ekonomický růst, se Nejvyšší soud vyjádřil v usnesení ze dne 27. 11. 2019, sp. zn. 30Cdo 3171/2018, kde zopakoval, že při stanovení finančního zadostiučinění za nepřiměřenou délku řízení je třeba přiznat zadostiučinění přiměřené konkrétním okolnostem případu a závažnosti vzniklé újmy,

a naopak se vyvarovat mechanické aplikaci práva s touhou po dosažení matematicky přesného výsledku (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 30Cdo 4539/2011) a že na přiměřenost výše základní částky zadostiučinění nemá vliv ani znehodnocení měny v důsledku inflace nebo změna kursu měny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2013, sp. zn. 30Cdo 1964/2012, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 30Cdo 2989/2011, ze dne 24. 6. 2013, sp. zn. 30Cdo 3331/2012, a ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. 30Cdo 5760/2017). Obdobně se Nejvyšší soud vyjádřil k otázce vlivu změny životní úrovně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2019, sp. zn. 30Cdo 1153/2019). Kromě toho z části VI. Stanoviska vyplývá, že základní částka 15 000 Kč až 20 000 Kč za první dva a dále za každý následující rok trvání nepřiměřeně dlouho vedeného řízení je obecně nastavena výrazně výše než 45 % toho, co za porušení předmětného práva přiznal ve věcech proti České republice Evropský soud pro lidská práva (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 30Cdo 384/2012, nebo rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 29. 3. 2006, věc *Apicella proti Itálii*, stížnost č. 64890/01, odst. 72). Nejvyšší soud nadto nenachází důvod, pro který by bylo namíste tuto právní otázku posuzovat nadále jinak.

Odvolací soud vzal zmíněnou judikaturu při rozhodování v úvahu a uzavřel, že soud prvního stupně základní částku vyčíslil správně (vyšel z částky 16 000 Kč za první dva roky a za každý další rok trvání řízení a dospěl k částce 118 666 Kč) a odvolací námitka stran zvýšení základní částky s ohledem na nárůst platů ve státní správě a cenové úrovně od roku 2011 není důvodná. Odvolací soud odkazuje na odůvodnění soudu prvního stupně (viz odst. 18. odůvodnění rozsudku).

19. Je-li vyčíslena základní částka, pak tuto částku je možné snížit či zvýšit v závislosti na zjištěných okolnostech případu vztahujících se ke skutečnostem uvedeným v ust. § 31a odst. 3 OdpŠk (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2010, sp. zn. 30Cdo 2301/2009).
20. Při posouzení kritéria *složitosti řízení* je třeba vzít v úvahu zejména složitost skutkovou (rozsah účastníky tvrzených skutečností a z toho vyplývající rozsah prováděného dokazování a různorodost užitých důkazních prostředků, tj. výslechy mnoha svědků, znalecké posudky, výslechy znalce apod.), složitost právního posouzení z hlediska aplikační a interpretační (závisející zejména na četnosti obdobných řízení s obdobnými skutkovými okolnostmi či existující judikatury a její ustálenosti, povinnosti položit předběžnou otázku Evropskému soudnímu dvoru či předběžném vyšetření ústavnosti aplikovaného právního předpisu atd.) a též složitost procesní (procesní aktivita účastníků, četnost a srozumitelnost jejich podání a procesních návrhů, četnost opravných prostředků, výsledky těchto opravných prostředků atd.). Byla-li věc posuzována na více stupních soudních soustavy, pak přirozeně narůstá délka řízení, což se musí projevit v odpovídajícím snížení základní částky.

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 13. 12. 2011, sp. zn. 30Cdo 1112/2011, k hodnocení kritéria složitosti řízení uvedl, že při hodnocení tohoto kritéria složitosti, v němž se odráží i počet stupňů soudní soustavy, na nichž byla věc projednána, lze vyjít z toho, že řízení ve více instancích obecně zakládá dobu potřebnou pro předložení věci přezkumnému soudu, pro jeho přezkumné posouzení a pro případné promítnutí výsledků přezkumu do dalšího postupu v řízení, protože je ospravedlnitelná celková délka řízení prodlužována zásadně o dobu za řízení před další instancí, zároveň je však třeba přihlídnout k tomu, z jakého důvodu byla věc na více stupních soudní soustavy projednávána. Zda z důvodu složitosti řízení, nebo z důvodu procesních pochybení soudů nižších stupňů. Pokud postup soudu v řízení neodpovídá procesním pravidlům a dochází k závažným pochybením spočívajícím např. v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí, je třeba takovou skutečnost zohlednit v rámci kritéria postupu orgánů veřejné moci během řízení, a to zejména

tehdy, dojde-li v důsledku uvedených pochybení ke zjevnému prodloužení řízení oproti stavu, kdy by orgán veřejné moci postupoval z procesního hlediska bezvadně.

Odvolací soud dospěl k závěru, že snížení základní částky o 20 % (10 % + 10 %) je důvodné, neboť řízení probíhalo nejenom před soudem I. a II. stupně, ale i před Nejvyšším soudem a Ústavním soudem. Námitka žalobce, že existence těchto řízení neměla na délku řízení vliv, není důvodná, neboť z obsahu spisu je zřejmé, že jak Nejvyšší soud, tak Ústavní soud v dané věci rozhodovaly, měly spis k dispozici a jejich rozhodnutí se předmětné trestní věci bezprostředně týkala. Ve věci bylo třeba řešit (mimo jiné) složitější právní problematiku restitucí a státního občanství, byla zde návaznost na restituční a správní řízení, tudíž řízení lze mít za právně složitější.

Námítka žalobce, že trestní stíhání nemělo být vůbec zahajováno, a že orgány činné v trestním řízení měly vyčkat do skončení restitučního řízení, jsou liché, neboť v kompenzačním řízení nemůže soud posuzovat správnost postupu orgánů činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání, rozhodující pro vznik nároku je pouze jeho výsledek. Stejně tak nemůže přezkoumávat procesní postup (účelnost jednotlivých procesních kroků) trestních soudů v odškodňované věci (včetně údajné podjatosti soudců), jestliže rozhodnutí nebylo právě z tohoto důvodu zrušeno (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30Cdo 1328/2009).

21. Žalobce svým jednáním v průběhu trestního řízení nepřispěl k průtahům v řízení a ani odvolací soud neshledal důvod pro snížení či zvýšení základní částky z důvodu *jednání poškozeného v průběhu řízení*.
22. Z hlediska kritéria spočívajícího v *postupu orgánu veřejné moci* je třeba zhodnotit činnost orgánu, u nějž k průtahům došlo, tedy zejména to, zda a jakým způsobem reagoval na vzniklé procesní situace a na popsané počínání účastníka, a zda bez ohledu na ostatní okolnosti měly průtahy řízení původ v jeho postupu. Je třeba tak zkoumat, zda řízení probíhalo plynule bez delších období nečinnosti mezi jednotlivými úkony soudů či jiných státních orgánů (srov. Vojtek, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012).

Ve sporu o náhradu nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení je třeba zohlednit i okolnost, že došlo ke zrušení rozhodnutí z důvodu jeho závažné vady, spočívající především v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí nebo nerespektování závazného právního názoru, a to zejména tehdy, dojde-li v důsledku takového pochybení orgánu veřejné moci ke zjevnému prodloužení řízení oproti tomu, postupoval-li by orgán veřejné moci z procesního hlediska bezvadně (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 30Cdo 1328/2009).

Soud prvního stupně vzal v úvahu, že rozhodnutí okresního soudu ve věci samé bylo zrušeno a krajský soud ve zrušujícím rozhodnutí vytkl okresnímu soudu, že neřešil otázku předčasnosti obžaloby a vedl nadbytečné dokazování znaleckým posudkem a zvýšil základní částku o 15 %. Nicméně je třeba vzít ještě v úvahu, že v průběhu řízení došlo k značnému průtahy ve smyslu nečinnosti orgánů veřejné moci, a to v období od 6. 2. 2013 do 31. 10. 2017 (okresní soud až po 4 letech a 7 měsících po zrušujícím rozhodnutí krajského soudu a vrácení věci státními zástupci k došetření provedl výslechy a další dokazování). Odvolací soud proto zvýšil základní částku o 25 %.

23. Posouzení okolností *sdílené újmy* v každé konkrétní věci (tím spíše ve věci trestní) zdůrazňuje Ústavní soud (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. III. ÚS 3369/17) i Nejvyšší soud (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 30Cdo 1476/2012).

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že současné trestní stíhání žalobce, jeho manželky, jejího otce i bratra významně přispělo ke zvýšení intenzity negativních dopadů trestního stíhání do jejich osobního a rodinného života, nicméně tuto zásadní okolnost nepromítl do konečného vyčíslení zadostiučinění, což má odvolací soud za nesprávné. Společné trestní stíhání žalobce a členů jeho rodiny jeho (jejich) újmu nepochybně zvyšovalo a základní částku je nutno z důvodu sdílené újmy zvýšit o 20 %. Jak uvedl Nejvyšší soud ve zmíněném rozsudku, čím důležitější je předmět řízení pro osobní situaci každého z účastníků, tím více se prohlubují nepřijemnosti a nejistota pocíťovaná všemi účastníky.

24. Domáhá-li se poškozený zároveň nároku na náhradu nemajetkové újmy z titulu trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, a z titulu nesprávného úředního postupu spočívajícího v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (§ 13 odst. 1, věta druhá a třetí, OdpŠk), není u druhého uvedeného nároku namístě vycházet z předpokladu vyššího *významu předmětu řízení pro poškozeného*, neboť tato skutečnost bude zohledněna v posouzení prvního z uvedených nároků (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. 30Cdo 2800/2009, ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30Cdo 2813/2011). Odvolací soud neshledal, že by tato judikatura byla v rozporu s další judikaturou jmenovaného soudu, jak tvrdí žalobce v odvolání.
25. Výpočet peněžitého plnění podle shora popsané modifikace vypadá následovně: základní částka 118 666 Kč byla ve výsledku zvýšena o 25 % a *odškodnění činí 148 332,50 Kč*; odvolací soud žalobci přisoudil ještě 47 466,40 Kč s příslušenstvím podle § 15 odst. 1 OdpŠk a § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení; žalovaná je v prodlení s peněžitým plněním od 6. 3. 2020.

Náhrada nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním

26. Soud prvního správně při stanovení formy či výše zadostiučinění vyšel především z povahy trestní věci, délky trestního stíhání, dopadů trestního stíhání do osobnosti sféry žalobce, přihlédl ke všem okolnostem tohoto případu včetně žalobcem zdůrazňované medializace a dopadů trestního stíhání do jeho života. Právně posuzoval spolehlivě zjištěné skutkové okolnosti, a to podle přílehlavých ustanovení zákona, které správně vyložil a přihlédl k relevantní judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího soudu.
27. Žalobce v odvolání odkázal na právní věc projednávanou u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 19C 304/2011, v němž šlo o odškodnění nemajetkové újmy poškozené advokátky, která byla nezákonně trestně stíhána pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 2 písm. a) trestního zákona, trestní stíhání trvalo 5 let a 8 měsíců. Obžalovaná byla opakovaně odsouzena okresním i krajským soudem k trestu odnětí svobody s podmíněčným odkladem na zkušební dobu a byl jí také uložen trest zákazu výkonu advokátní praxe po dobu tří let. Věc dvakrát posoudil Nejvyšší soud ve prospěch obžalované a až po druhém zrušujícím rozhodnutí krajský soud obžalovanou obžaloby zprostil. V odškodňovacím řízení bylo prokázáno, že trestní stíhání mělo špatný vliv na zdravotní stav poškozené, promítlo se negativně do jejího rodinného života, osobních a příbuzenských vztahů, zásadní negativní důsledky pak mělo trestní stíhání v jejím profesním životě, neboť působila jako advokátka a správkyně konkursní podstaty a této praxe musela opakovaně zanechat, její případ byl medializován. Poškozené se dostalo náhrady nemajetkové újmy ve formě peněžitého plnění a ve výši 500 000 Kč.
28. Odvolací soud uzavřel, že popsaný případ není přílehlavý pro srovnání s projednávaným případem žalobce, a to již z toho důvodu, že šlo o stíhání pro jiný trestný čin, opakovaně došlo k odsouzení a i dopady do života poškozené byly poněkud jiné.

29. Poukázal-li v odvolání žalobce na případ přiznaného odškodnění prezidentu republiky ve sporu s občanem, který na svém facebookovém profilu uvedl nepravdivou zprávu o zdravotním stavu prezidenta republiky, jde rovněž o případ ke srovnání nevhodný. Prezident republiky jako vrcholný ústavní činitel a vrchní velitel vojsk má obecně v očích veřejnosti vyšší vážnost, než komunální politik, v projednávaném případě zastupitel menší obce, jímž žalobce v době zahájení trestního stíhání byl. Dále je třeba poukázat na fakt, že prezidentovi bylo přiznáno odškodnění v rámci sporu o ochranu osobnosti (za pomluvu), nešlo tedy ani o náhradu újmy vzniklé při výkonu veřejné moci.
30. Soud prvního stupně nepochybil, jestliže vyšel z účastnického výsledku žalobce, kterému s přihlédnutím k ostatním provedeným důkazům uvěřil. Námitky žalované, že žalobce většinu tvrzených dopadů do jeho osobnostní sféry neprokázal, a že rozsudek co do nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené trestním stíháním je nepřezkoumatelný, nejsou důvodné. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, který rozhodné skutečnosti zjistil procesně správným způsobem, v dostatečném rozsahu a nepochybil, když věrohodnost výpovědi žalobce a váhu jím uváděných údajů hodnotil v souvislosti s ostatními důkazy provedenými v řízení a s tím, co v řízení vyšlo najevo. Odvolací soud v jeho postupu a závěrech neshledal logický rozpor, neshledal, že by soud prvního stupně při zjišťování skutkového stavu věci opomenul nějaké rozhodné skutečnosti, jež byly v řízení prokázány, nebo že by pro svá skutková zjištění neměl oporu v provedeném dokazování. Odůvodnění rozhodnutí má náležitosti vyjádřené v § 157 odst. 2 o. s. ř. a je přezkoumatelné. Chyby v psaní, které se v odůvodnění rozsudku vyskytují, zejména v pasáži o srovnatelných případech, nejsou natolik závažné, aby v jejich důsledku bylo rozhodnutí nesrozumitelné nebo nepřezkoumatelné.
31. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ve věci samé (výrok I.) v rozsahu přisouzené částky 210 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení podle § 219 o. s. ř. potvrdil, v zamítavém výroku ve věci samé (výrok II.) v rozsahu zamítnuté částky 283 644,90 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení změnil podle § 220 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 47 466,40 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení, jinak tento výrok potvrdil stejně jako v rozsahu zamítnuté částky 1 250 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 10 % ročně od 6. 3. 2020 do zaplacení.
32. Zamítavé rozhodnutí o úroku z prodlení z částky 1 795 011 Kč od 28. 2. 2020 do 5. 3. 2020 nebylo odvoláním napadeno (část výroku II.).
33. V souvislosti se změnou odvoláním napadeného rozsudku rozhodoval odvolací soud o nákladech řízení před soudy obou stupňů podle § 224 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s ust. § 142 odst. 3 o. s. ř. Žalobci přisoudil náhradu nákladů řízení účelně vynaložených na uplatnění práva vyčíslenou takto: 4 000 Kč soudní poplatek z návrhu na zahájení řízení, odměna advokáta vyčíslená podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., v platném znění, o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) za deset úkonů právní služby po 5 100 Kč počítaná z tarifní hodnoty 2x 50 000 Kč podle § 12 odst. 3 ve spojení s ust. § 7, § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, devět paušálních náhrad hotových výdajů po 300 Kč podle ust. § 13 odst. 3 advokátního tarifu (příprava a převzetí právního zastoupení, návrh na zahájení řízení, replika k vyjádření žalované, účast na jednání soudu prvního stupně dne 24. 7. 2020 trvající déle než dvě hodiny, odvolání ve věci samé, účast na jednání odvolacího soudu dne 21. 4. 2021, účast na jednání soudu prvního stupně dne 12. 8. 2021, odvolání ve věci samé, účast na jednání odvolacího soudu dne 2. 3. 2022), náhrada za promeškaný čas 20x 100 Kč podle § 14 odst. 1 a 3 advokátního tarifu v souvislosti s čtyřmi cestami advokáta k jednání soudu, náhrada cestovních výdajů 2 444 Kč +

2 432 Kč + + 2 432 Kč + 2 785 Kč za čtyři cesty z Brna do Prahy a zpět podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, daň z přidané hodnoty 21 % ze součtu odměny a náhrady výdajů včetně cestovného a náhrady zmeškaného času, tj. 13 816,53 Kč. Celkem náhrada nákladů řízení žalobce účelně vynaložených na uplatnění práva činí 83 609,53 Kč.

Lhůta a místo plnění byly stanoveny podle § 160 odst. 1 o. s. ř. (ve lhůtě prodloužené s ohledem na nutnost vyhradit peníze z rozpočtu žalované v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech), a podle § 149 odst. 1 o. s. ř. (k rukám zástupce žalobce).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř. a násl. dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím soudu prvního stupně.

Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat dovolací soud.

Praha 9. března 2022

JUDr. Ivana Hesová v. r.
předsedkyně senátu